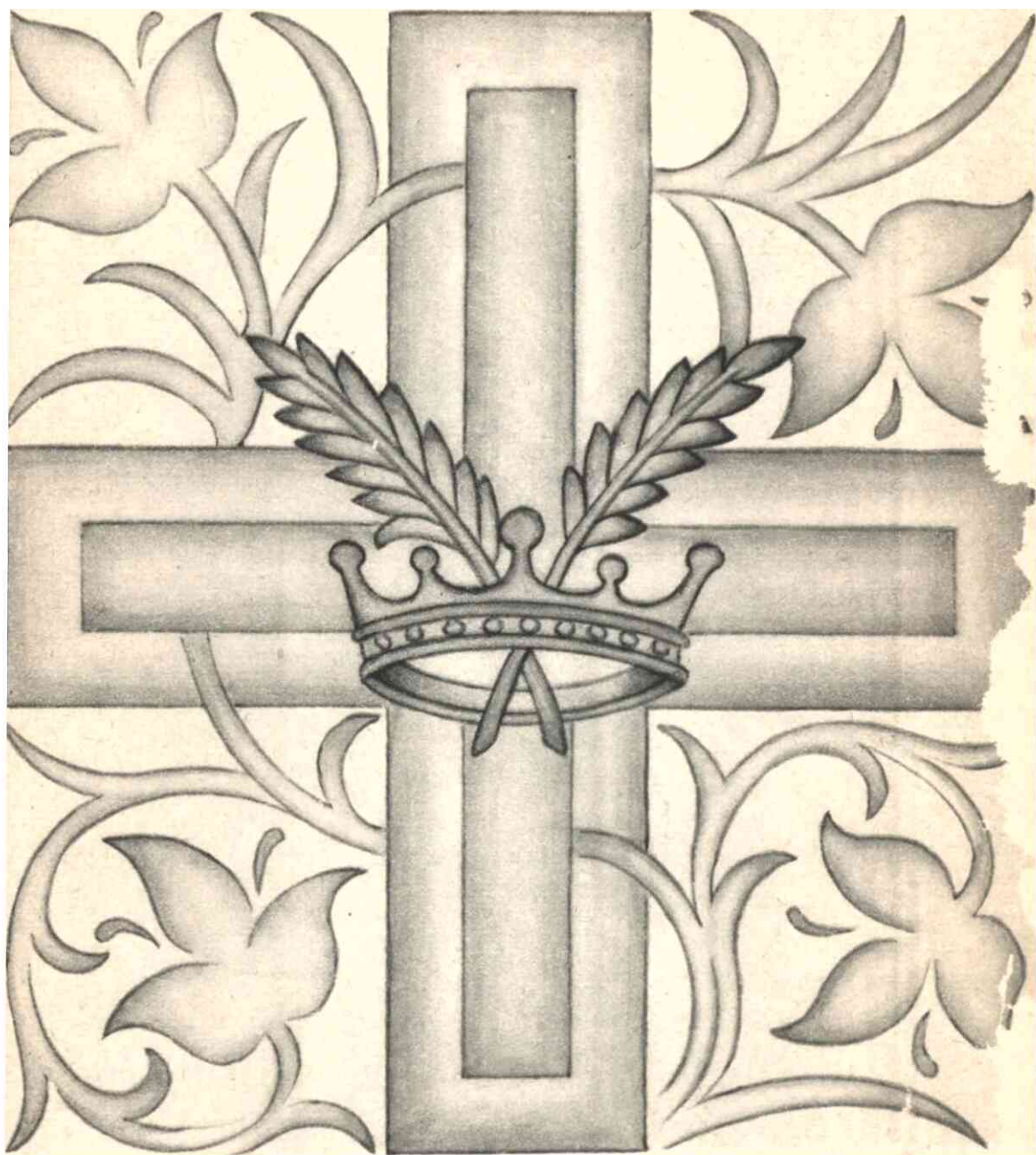

B O J O V N Í C I B O Ž .

N A P S A L V Á C L A V K R O N U S

S E Š I T 12

C E N A 50 H A L .

Sv. Jan Nepomucký,
mučedník zpovědního tajemství.

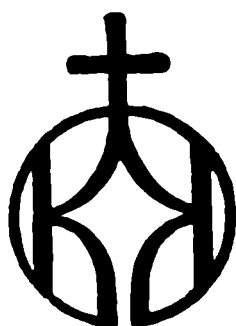

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

S V. J A N N E P O M U C K Ý,
MUČEDNÍK ZPOVĚDNÍHO TAJEMSTVÍ.

DNE 16. KVĚTNA.

***1340—†1393.**

PRAHA.

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ.

1934.

»B O J O V N Í C I B O Ž Í«

**Životopisy svatých, blahoslavených a ctihodných
služebníků Božích.**

N A P S A L V Á C L A V K R O N U S.

- č. 1. Sv. Jan z Boha, přítel nemocných
- č. 2. Sv. Vincenc z Paula, apoštol lásky k bližnímu
- č. 3. Sv. Klement M. Hofbauer, apoštol velkomest. lidu
- č. 4. Sv. Bernardetta Soubirousová, pasačka lurdská
- č. 5. Sv. Gabriel Possenti, vzor a ochránce mládeže
- č. 6. Bl. Petr Julian Eymard, původce nynějšího ruchu eucha-
ristického
- č. 7. Ct. Anna Kateřina Emmerichová, stigmatisovaná služeb-
nice Boží
- č. 8. Bl. Mlada Přemyslovna, ochrankyně čes. nár.
- č. 9. Bl. Jan Sarkander, vzor křest. statečnosti
- č. 10. Sv. Jan Berchmans, ochránce mládeže
- č. 11. Sv. Johana z Arku, statečná Panna Orleánská
- č. 12. Sv. Jan Nepomucký, mučedník zpověd. tajemství
- č. 13. Sv. Efrém Sýrský, učitel církevní
- č. 14. Sv. Zita, ochrankyně lidí služebných
- č. 15. Sv. Jan Eudes, původce úcty k Bož. Srdci P. a P. M.
- č. 16. Bl. Ondřej Bobola, bojovník za sjednocení pravoslaví
s církví svatou
- č. 17. Sv. Jan Nep. Neumann, první čes. bisk. v Sev. Americe
- č. 18. Sv. Norbert, zakladatel řádu Premonstrátského
- č. 19. Sv. Václav, mučedník a dědic země české
- č. 20. Sv. Prokop, opat a ochránce český
- č. 21. Sv. Lidmila, prvomučednice a matka čes. národa
- č. 22. Sv. Vojtěch, biskup, mučedník a ochránce český
- č. 23. Sv. Antonín, velký divotvorce

VE VYDÁVÁNÍ SE POKRAČUJE!

Nihil obstat. Mons. Dr. Carolus Vrátný, censor. Imprimatur
Dr. Th. Opatrný, vicarius generalis. Pragae die 12 Martii 1934.
Nr.: 2

Manželům Velflínovým v Nepomuku narodil se r. 1340 synáček, který na křtu sv. dostal jméno Jan. Otec jeho byl rychtářem. Město Nepomuk náleželo tehda klášteru cisterckému, který r. 1143 založil král Vladislav na úpatí Zelené Hory.

Jan nabyv prvního vzdělání doma v klášterní škole, odebral se do Prahy, kde pokračoval ve studiích a je na tamním vysokém učení dokončil. Potom přijal nižší svěcení. R. 1370 byl písařem v kanceláři arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi, který ho jmenoval císařským notářem podle výsady, kterou udělil v té příčině Karel IV. pražským arcibiskupům.

Notáři měli právo a povinnost psáti a ověřovati listiny stran kostelů, dobročinných ústavů, vdov, sirotek a chudiny. Listiny ty byly všude uznávány za pravoplatné.

Arcibiskup zahrnoval Jana takovou přízní, že ho přijal do své družiny a vykázal mu místo u svého stolu. R. 1379 byl Jan vysvěcen na kněze a stal se oltářníkem u sv. Víta. Arcibiskup Očko brzy potom zemřel.

Nový arcibiskup, Jan z Jenštejna, zasypal Jana též svou láskou. R. 1380 složil Jan úřad notářský, a arcibiskup ho ustanovil farářem u sv. Havla na Starém městě. Jan sehnal zástupce, odebral se pak na několik let do Padovy, kde r. 1387 byl prohlášen za doktora církevního práva. Dohlížel tam asi na příbuzné arcibiskupovy, kteří tam v tu dobu prodlévali též na studiích. V seznamu padovských studentů jest Jan zapísán jako příslušník národa českého.

Jan vrátiv se do Prahy, stal se kanovníkem u sv. Jiljí. R. 1388 byl pak zvolen za člena ka-

pituly na Vyšehradě. Jsa kanovníkem vyšehradským, měl Jan povinnost kázati také v památném chrámu u Matky Boží před Týnem. R. 1389 vyměnil si Jan faru u sv. Havla za arcijáhenství žatecké. Výměnou tou připadl mu úkol dozíratí na církevní život v kraji žateckém, zároveň však dosáhl tím též důstojenství kanovníka metropolitní kapituly u sv. Víta. Za rok potom jmenoval ho arcibiskup generálním vikářem.

Tou dobou zvolila si druhá manželka krále Václava IV., jménem Žofie, Jana za svého zpovědníka. Důvěra zbožné královny k bezúhonnému knězi stala se příčinou mučednické jeho smrti.

Václav IV. žil život zpustlý, prohřešuje se často proti věrnosti manželské. Žofie mu proto nejednou činila rozhořčeně výtky. Král však, aby ji umlčel, počal se k ní schválně chovati velmi žárlivě, obviňuje ji bez příčiny z cizoložství. Chtěje stůj co stůj ji z toho hříchu usvědčiti, obrátil pozornost k Janovi, na němž snažil se mermomocí vynutiti, aby mu prozradil, z čeho se mu Žofie ve zpovědi vyznává.

Jan byv k němu v té příčině povolán, nelekl se jeho vyhrůžek. Hlasem klidným a přesvědčivým jal se králi vysvětlovati, že žádný kněz nesmí nikomu vyzraditi, čeho se dověděl ve zpovědi. Při té příležitosti důtklivě ho napomínal, aby zanechav života, kterým dává veřejné pohoršení, následoval příkladu zbožného svého otce, Karla IV.

Král se na Jana velmi dopálil, ale pomsty na něm nevykonal, obávaje se vzpoury lidí, u nichž byl Jan ve velké vážnosti. Utěšoval se však ve

svém rozlícení myšlenkou, že se mu jindy naschytně jistě vhodnější příležitost, aby se na Janovi pomstil.

Hněv Václavův proti Janovi vzplanul tím více, když na rozkaz arcibiskupův byl před církevní soud obeslán listinou, podepsanou Janem a Mikulášem Puchníkem, královský podkomoří, Sigmund Huler, který dal o své újmě jistého kněze popraviti a jiného upáliti. Huler byl též obviněn z toho, že víru židovskou prohlašoval za lepší než křesťanskou a že pokřtěné židy sváděl, aby se zřekli křesťanství a stali se znova židy. Huler odpověděv církevnímu soudu posměšně, že se k jednání dostaví v průvodu 200 zbrojnošů, byl pak vyobcován z církve.

Král dověděv se o tom, rozlít se náramným hněvem a nemohl se dočkati chvíle, kdy Jana bude moci odkliditi. Zanedlouho stalo se po jeho přání. Jako na zavalanou zemřel r. 1393 v Kladrubech u Stříbra opat tamního benediktinského kláštera, jménem Racek. To byla voda na králův mlýn, neboť již dlouho měl laskominy na to bohaté opatství, které chtěl povýšiti na biskupství. Běželo mu v té věci o jeho milce, lehkomyšlného kněze Hynka Pluha, kterého tam chtěl stůj co stůj dosaditi za biskupa, aby v něm pak měl oporu.

Mniši kladrubští nedbajíce králových choutek, zvolili si za opata spolubratra svého Olena a oznámili to úředně arcibiskupovi. Jan na rozkaz arcibiskupa, ježto proti volbě nebylo námitek, Olena za opata pravoplatně potvrdil.

Uslyšev o tom král, který tou dobou dlel na hradě Žebráce, rozpálil se hněvem a ihned vy-

pravil se do Prahy. Jan a Puchník mezitím uchýlili se před jeho prchlivostí na arcibiskupský hrad v Roudnici, kde arcibiskup právě meškal. Král v zápětí poslal mu tam list tohoto znění: »Ty arcibiskupe, vrať mi hrad roudnický a jiné mé hrady a klid' se mi z mé země české. Pak-li se oč pokusíš proti mně a mým lidem, utopím tě a rozepři skončím. Přijed' do Prahy!«

Arcibiskup neváhal a do Prahy se s kanovníky vrátil. S králem se setkal na umluvené schůzce v klášteře maltézském. Král rozpálen jsa vínem, jakmile kanovníky a arcibiskupa spatřil, ošopil se naň zlostně: »Ty arcibiskupe, ty vylučuješ z církve mé úředníky, strkáš na mého podkomorí kacířství a bludy, potvrdils opata kladrubského, saháš mi na židy, vše činíš bez mé rady z vlastní hlavy. Toho budeš želeť ty i tvoji!«

Poté rozkázal arcibiskupa a kanovníky zajmouti a na hrad odvésti. Arcibiskup chtěje krále uchlácholiti, několikrát před ním poklekl. Král však opiče se po něm, pustě se mu vysmíval. Arcibiskup vyváznuv z toho trapného postavení včasným zakročením svých lidí, uchýlil se bez meškání na svůj hrad Supí horu v Krušnohoří.

Na Hradčanech potom král zle řádl. Staříčského děkana Bohuslava zranil jílcem na hlavě. Kanovníky: Jana a Puchníka, probošta Václava a hofmistra Něpra z Roupova kázal odvésti do mučírny na staroměstskou rychtu. Tam byli napiati na skřipec a krutě mučeni, při čemž král sám uchopiv pochodeň, Jana a Puchníka v slabích pálil. Nejkrutěji však si počíнал k Janovi, maje naň spadeno, že ani v mučárně nechce pro-

zraditi, z čeho se mu královna zpovídala. Nakonec chtěl dáti král všechny utopit, lituje, že mezi nimi není arcibiskup. Uvědomiv si však včas, že by za ten čin upadl jistě v nemilost papeže, najednou obrátil. Zavolav honem notáře, uhodil na ztýrané ubožáky, aby přísahou se zavázali, že o svém mučení nikdy nehlesnou. Všichni až na Jana se tomu podvolili a byli pak puštěni na svobodu.

Jan pak to odnesl. Rozzuřený král strhl jej k zemi, šlapal po něm a nakonec kázal ho utopiti. Pochopové odvlékli ho pak na Karlův most a tam ho za noční tmy 20. března r. 1393 hodili do Vltavy.

Král poté rychle odjel na hrad Žebrák. Za 19 dní potom rybáři tělo Janovo našli. Až do 16. května r. 1393 bylo pohřbeno v kostele u sv. Kříže Většího, který tehda náležel řádu cyriaků. Potom bylo pochováno v ochozu chrámu svatovítkého.

V zápětí po Janově smrti rozlétly se Prahou zprávy, že Jan byl usmrcen proto, že před králem držel v tajnosti, z čeho se mu královna Žofie zpovídala. Lid počal ho pak ctíti jako mučedníka zpovědního tajemství. R. 1729 byl Jan prohlášen za svatého. Při té příležitosti bylo tělo jeho vyzdviženo před úřední komisí, v níž byli též věhlasní lékaři, kteří shledali jazyk světcův neporušený, což svými podpisy stvrdili.

Oslava svatořečnění byla v Praze velkolepá. Všechny ulice, zejména velechrám u sv. Víta, byly nádherně ozdobeny. Do Prahy přibyla z Čech, z Moravy a ze Slezska taková spousta

poutníků, že mnozí musili nocovati pod širým nebem.

Na mostě u sochy světcovy byla postavena kaple, v níž plálo mnoho světél. Po Vltavě pluly nesčetné lodi, pestře osvětlené, na nichž hrály kapely. Na Střeleckém ostrově hřímal o přítrž velký počet děl a hmoždířů, a množství raket bylo tam vypáleno do povětří.

Poutníci a ctitelé svatojanští přinesli v oběť tolik darů, že r. 1736 byla světcovi pořizena skvostná rakev a oltář na tom místě, kde byl před tím pochován. Padlo na to 18 q stříbra a mnoho zlata i drahých kamenů.

Od té doby stala se pout svatojanská v Praze a v celých Čechách nejoblíbenější. Sv. Jan byl a jest ctěn u nás i v cizině jako zpovědník své povinnosti svrchovaně dbalý, jako strážce dobrého jména a jako význačný ochránce našeho národa. Na důkaz toho bylo mu v českých zemích zasvěceno 293 kostelů a kaplí, na Slovensku 84 a v celém světě počet nesčíslný.

Sochy svatojanské pod lipami na náměstích, na návsích, u mostů a na rozcestích působí na nás jistě milým a hlubokým dojmem. Shledáme-li je však někde v cizině, býváme tím nadmíru dojati, jsouce nemálo hrdi na svého krajana — sv. Jana Nepomuckého — který svou smrtí za zpovědní tajemství daleko za hranicemi vědomost a dobrou pověst o našem národě rozšířil.

»Kdo n...razuje tajemství, ztrácí důvěru
...le podle srdce svého.«

(Sir. 27, 17.)